

Italija v trzljajih vročice terorizma

Zadnje dni se vrstijo atentati in druga teroristična dejanja v italijanskih mestih. Najhujše med njimi je ugrabitev državnega pravdnika dr. Maria Sossija v Genovi, ker pomeni pravi izziv italijanskemu sodstvu in policijskim organom, s tem pa vsej državni oblasti. Odgovornost zanj so prevzele takomenovane »Rdeče brigade«, tajna skrajno-leva anarhistična ali trockistična teroristična organizacija, ki je izvršila podobno dejanje že svoj čas v Turinu, kjer je ugrabila enega izmed vodilnih funkcionarjev industrije FIAT, katerega pa je pozneje izpustila. Zdaj se boje za življenje dr. Sossija, ki je znan po svojih preiskavah o nekaterih drugih ugrabitvah npr. o Gadolovi, ki je svoj čas razburjala italijansko javnost.

Istočasno s skrajno levim pa se stopnjuje tudi skrajno desni, novofašistični terorizem. Temu pripisujejo med drugim poskus atentata na železniško progo Firenze - Bologna. Vendar pa ni mogoče nikoli z gotovostjo reči, kdo je organiziral katero teh kriminalnih dejanj, tudi če nosijo določeno etiketo. Kajti za levimi etiketami se lahko skrivajo skrajni desničarji, ki imajo interes kompromitirati levice v očeh javnosti, in obratno. Tako niti ni gotovo, če gre pri »Rdečih brigadah« res za »rdče« in ne morda za črne. Vse je zelo dvomno in megleno in iz te dvomnosti in meglenosti je mogoče razločiti samo eno: očiten namen razrušiti demokratično državno ureditev v Italiji in povzročiti vzdušje splošne zmede. V tem se načrta skrajne levice in skrajne desnice krijeta in celo dopolnjujeta in prav temu je pripisati čudno, že večkrat ugotovljeno prepletanje obeh terorizmov. Kajti za uresničenje svojega prevratnega namena potrebuje fašizem strašilo levice, levega terorizma, da ošibi odpor tistih sredinskih krogov, ki si ne želijo ponovitve fašistične vladavine. Levi terorizem pa potrebuje strašilo fašizma, da bi zvaril iz vseh tistih, ki nočejo fašizma, nekako levo ljudsko fronto, v kateri upa s svojimi brezobzirnimi metodami izpodriniti demokratično izvoljene organe levih strank in zvariti mase za seboj v državljansko vojno ali prevrat. Med obema terorizmoma in prevratnima zasnova se je vnela prava tekma, kdo bo prej in bolj ošibil demokra-

(dalje na 3. strani)

Odločno proti fašističnim grožnjam

Slovenska javnost v zamejstvu je še vedno pod globokim vtisom hudih groženj in napovedi, ki jih je prejšnji teden med svojim volilnim govorom ob bližnjem referendumu izrekel fašistični prvak in glavni tajnik misovske stranke Almirante. Ko so naši ljudje starejše in srednje generacije slišali ali brali o njegovih izvajanjih, češ, da je treba zaradi »javnega zdravja« zatreti »slovenski bacil«, se je njihov spomin vrnil v čase tik po izbruhu druge svetovne vojne, ko je Almirantejev predhodnik Benito Mussolini z balkona goriške prefektore v bistvu »predpisal« Slovincem enako »terapijo«. Vsi pa vemo, kako se je samo čez nekaj let po dučejevih goriških grožnjah zaobrnilo kolo zgodovine in da je nekdanji mogočnejši končal sramotne smrti, medtem ko so Slovenci doživeli eno svojih največjih zmag v vsej zgodovini.

Izvajanja dučejevega epigona prav gotovo ne morejo preplašiti nobenega Slovence, saj smo prepričani, da bi vsakdo izmed nas v primeru najhujšega znal tudi v sedanjih časih in v drugačnih razmerah v sebi najti toliko moralne moči in poguma, da bi pošteno in možato odgovoril vsakomur, ki mu skuša streči po življenju.

Kot Slovence in demokrate pa nas ob najnovejšem rohnenju fašističnega prvaka hudo moti nekaj drugega. To namreč, da je Almirante dejansko govoril v Trstu v imenu vsaj dela uradne Italije. Ob tem bi nam

morda kdo utegnil pripomniti, da ga ni nihče za to pooblastil. Res je, da tajnik misovske stranke ni prejel nobenega pooblastila, a prav tako drži, da njegovih izvajanj o »slovenskem bacilu« ni mogoče iztrgati iz miselne zveze celotnega govora na volilnem zborovanju. Govor pa je na splošno neizpodbitno izzvenel kot pohvala in podpora marsikateri tezi uradne Italije (glej na primer hvalo vladi zaradi njenih stališč do vprašanja tako imenovane cone B).

Almirantejevih besed na račun Slovencev tudi zato ni mogoče obravnavati osamljeno, ker jih je izustil med volilnim bojem, ki je nudil in še nudi priložnost misovski fašistični stranki in vsem tistim krogom, ki to stranko podpirajo, da so se že dejansko »vrnili v igro«, kot pravijo v sedanjem političnem žargonu o posamezniku in stranki, ki ima vpliv na oblast ali je že del oblasti.

Vsakomur je namreč že jasno, da je postal predmet bližnjega referendumu, to je razporeda da ali ne, odločno drugotnega in skoraj postranskega pomena in da se zdaj bije volilni boj izrazito politične narave. Na eni strani imamo blok demokristjanov in novofašistov, na drugi pa blok, ki gre od komunistov preko socialistov in socialdemokratov do liberalcev. Zmaga prvega bloka bi prav gotovo pomenila takšno ali drugačno vključitev novofašistov na oblastvene položaje in hud udarec demokratičnemu življenju v državi.

D. L.

RESOLUCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

»Slovenska skupnost je z ogorčenjem zvedela iz dnevnega časopisja, da je misovski prvak Almirante v svojem govoru v Trstu dne 18. aprila letos žalil Slovence in pozival svoje pristaše k obračunu s »slovenskim bacilom«, ki se je — po njegovih besedah — vrnil v vse strukture oblasti: od občinskih do pokrajinskih in deželnih.

Slovenska skupnost, ogorčena nad grožnjami in nesramno predrznostjo omenjenega misovskega prvaka

o b s o j a

take fašistične izbruhe, katerih namen je ščuvati k narodnostni mržnji in sovraštvu med tu živječima narodom;

z a h t e v a

da ga pristojne oblasti prijavijo sodnim oblastem zaradi grobe žalitve tu živčih Slovencev;

p o z i v a

italijanske vsedržavne stranke, da podvzamejo primerne ukrepe v parlamentu za razpustitev stranke, katere cilj je med drugim tudi iztrebitev slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki je zaradi fašizma morala skozi brezmejno trpljenje in gorje; poziva nadalje italijanske vsedržavne stranke, da takoj odvzamejo neofašistični stranki finansiranje, ki so mu ga pred dnevi odobrile v parlamentu;

a p e l i r a

na vse Slovence v zamejstvu naj fašističnemu izzivanju odgovore s svojo globoko narodno zavednostjo in ljubeznijo do svojega jezika in naroda ter naj z jasnim hotenjem preprečijo novo kalvarijo slovenskemu narodu v zamejstvu, ki je zaradi svojega globokega protifašizma moral skozi bazoviško tragedijo, požig Narodnega doma, sodb po-

(nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 28. aprila, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Klavirska glasba. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Sussi in Biribissi«. Napisal Paolo Lorenzini, dramaturg Aleksij Pregarc. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Revija glasbil. 16.15 Nedeljski koncert. 17.00 Šport in glasba. 18.00 »Ljulje v viharju«. Napisal Ernest Adamič, dramaturg Franc Jeza. RO. Režija: Jože Peterlin. 1930 Mojstri jazz. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Melodije v polmraku.

:: PONEDELJEK, 29. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Med Laponci na severu Evrope«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 13.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Tomaž Lorenz, pianist Pavel Šivic. Pavel Šivic: Sonata (1956) - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Pesmi brez besed.

:: TOREK, 30. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.00 Alessandro Bevilacqua izvaja skladbe Livie D'Andrea Romanelli. 19.10 Smeh ni greh, šaljive zgodbe Fortunata Mikuletiča: »Sveti Ivon vseh odvetnikov patron«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. Verdi: »Luisa Miller«, opera. »Pogled za kulis«, (Dušan Pertot). 21.40 Ritmične figure.

:: SREDA, 1. maja, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Godba iz Nabrežine. 9.00 Praznična matineja. 10.00 Simfonični plesi. 10.45 Sanremo 1974. 11.15 Mladinski oder: »Deklica šla je po vodo«. Radijska igra, napisal Jožko Lukeš. 11.35 Opoldne z vami. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 »Kralj na Betajnovi«, Drama, napisal Ivan Cankar. RO. Režija: Jože Peterlin. 17.45 Za mlade poslušavce. 18.30 Pianist Sergio Marengoni. 19.10 Vojščaki sončnega sveta — pesmi in pričevanja o delu. 19.30 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.30 Simfonični koncert. V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico. 21.45 Filmska glasba.

:: ČETRTEK, 2. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glasbe, pripravila Ada Markon. 19.10 Marijine božje poti: »Stara gor«, (Lojze Tul). 19.25 »Pisani balončki« (Krašulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Kraška balada«, drama, napisal Jože Seražin. RO. Režija: Stana Kopitar. 21.35 Skladbe davnih dob. 22.00 Glasba v noč.

:: PETEK, 3. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) iz naše preteklosti: »Življenje kraškega človeka«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.00 Poje Gigliola Cinquetti. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Vojeslav Mole«, (Martin Jevnikar). 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 V plesnem koraku.

:: SOBOTA, 4. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.35-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Mezzosopranistka Nora Jankovič, pianistka Livia D'Andrea Romanelli. Samospevi Raffaella de Banfielda. 18.45 Glasbena zlepljenka. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Zborovsko petje. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Vila ob jezeru«. Roman, napisal Boris Pahor, dramaturg Miroslav Košuta. Prvi del. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavni orkester RAI.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Počastitev mučencev svobode

V torek zvečer je priredil koordinacijski odbor proti fašizmu in za protifašistično enotnost v Trstu spominsko slovesnost na čast 52 mučencev svobode, ki so jih nemški nacisti obesili 23. aprila 1944 iz maščevanja za atentat, ki je bil prejšnji dan napravljen v menzi nemškega oficirskega doma v palači, kjer je zdaj spet Tartinijev konservatorij. Tudi maščevanje v razmerju 1 : 10 in več je bilo izvršeno tam.

RESOLUCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

(nadaljevanje s 1. strani)

sebnega sodišča, ječe, konfinacije in podobno.

Slovenska skupnost

v a b i

vse Slovence v zamejstvu k resnični enotnosti, kot so jo v tem težkem času znali dokazati koroški Slovenci, da bomo tako svetu pokazali, da znamo biti enotni in neločljivi v svojih zahtevah in zakonitih pravicah.

Izvršni odbor Slovenske skupnosti daje končno nalog svojim izvoljenim predstavnikom, da podvzamejo primerne korake v deželnem, pokrajinskem svetu in vseh občinskih svetih, kjer je Slovenska skupnost prisotna.

Množici so spregovorili predstavniki raznih strank in protifašističnih organizacij, ki so se poklonili spomenu tistih mučencev, Slovencev, Italijanov in Hrvatov, ter poudarili, da se ne sme nikoli več zgoditi, da bi zavladal nacifašizem nad to zemljo in zatrl svobodo, za katero je bila plačana tako visoka cena v krvi in trpljenju.

Počastitev je potekala v zbranem in slovesnem vzdušju, ki ga ni moglo močneje zmotiti nekaj neprimernih poskusov, izkoristiti to priložnost za lansiranje gesel o referendumu, gesel, ki bi spadala bolj na volilne shode.

POJASNILO

Med preprostim ljudstvom še vedno vlada nejasnost o glasovanju pri referendumu 12. maja.

Volilcu je dana samo možnost prečrtati na glasovnici besedico SI ali NO. Če prečrta »si« (ja) pomeni, da se je izrekel za OD-PRAVO zakona »Fortuna-Baslini«, ki je upe-ljal razporoko pred tremi leti. Če prečrta »no« (ne), pomeni da se je izrekel, naj se zakon NE odpravi in da naj razporoka še nadalje ostane v veljavi kot pravno določilo.

Mihec in Jakec se menita od dnarja za stranke

— Poslušaj Jakec, kako je s tistimi podpisami, ke so jeh pr nas nabirali za razpestet fašistično stranko? Se spouneš, kako so podpisavali pr kašneih prireditvah, hodili tudi od hiše do hiše jn vse sorte? Meni se zdi, de je blo tu ano leto od tega jn de je vse organizirau ANPI. Kaku je zdej s tem? Nič se ne sliši.

— Mihec moj dragi, tu je taku, koker tolko drugeh reči. Vse je šlo u neč. Sm slišau pravit, de zatu, ke dol po Italiji je šlo tisto nabiranje podpisov strašno slabo naprej jn taku so rajše pestili vse vkep.

— Ja, ja, običajni antifasisti! Namesto prepovedat fašizem, so ga zdej na nekšen način prfina potrdili.

— Kaku — potrdili?

— Ja, lepu. Sej so u parlamenti nardili an zakon, de bojo dajali podporo vsem strankam. Petjntirideset milijard na leto. Govorijo, de bojo dobili demokristjani petnajst milijard, komunisti sedem, fašisti pej tri. Jn za te podpore so glasovale vse stranke, samo liberalci so bli pruti. Jn so glasovali za te podpore vse antifasistične stranke, od demokristjanov do komunistov, čeglih so vsi znali, de bojo taku dobili dnar tudi fašisti. Jn nobeden ni reku, de fašistam ne be smeli neč dat. Jn taku so jeh sprejeli h koriti.

— A, lepo figuro so spet nardili naši pre-stavniki u parlamenti! Pole, ke se je skazalo, kaku so stranke dobivale dnar od petrolejskih družb, zatu, de so jem parlamentarci šli na roko sez zakoni jn davki jn ke se je

vidlo, kaku se stranke pestijo korumpirat, namesto de be ble širafane, so dobile še nagrado sez temi podporami.

— Kej dobile — vzele so si! Namesto de be prej spravli na čisto, kaku je blo s tistemi meljoni od nafte jn s tistimi pet procenti, ke so jeh stranke dobivale od petrolejskih družb za usluge, ke so jem jeh delali u parlamenti al na ministrstveh, so si stranke rajše vzele še državno podporo. Jn tisto od petrolejske korupcije so pej že začeli mečkat jn odlašat. Jn zdej ses tem referendumam od razporoke jn ses štorijo od cone B bojo ledje čisto pozabli na tisti veliki škandal od nafte jn vse bo u redi.

— In demokracija bo rešena! Ma vselih sm slišau, de od zdej naprej se stranke ne bojo smele pestet korumpirat. De bojo mogle vsako leto pokazat svoje račune u parlamenti jn de ne bojo smele vzeti dnarja od nobenga družga.

— Ma Jakec, kej si res taku otročji? Ma kej verješ, de bojo stranke pokazale svoje račune u parlamenti. Jn — navsezadnje — tudi če be jeh. Be se ben med sabo zmenle: ti spregledaš meni, jest pej tebi. Ke vse vkep je ana velika manjadora. Narbulši dokaz je tu, de so taku previdni jn taku vlečejo, kadar se gre zastran korupcije, ma so strašno nagli, kadar je za dobet dnar. Noben zakon niso nardili taku hitro, koker tega od podpor. U šestih urah so prediskutirali zakon jn šli spet na počitnice. Lepu be blo, če be znali taku hitro delat druge zakone! Ma ni straha!

— Ma sm slišau, de bojo stranke dobile po vrhi še ano posebno podporo kadar bojo kašne volitve?

— Se zna. Tudi tu. Jn morbet še zlato uro.

Nacisti niso bili tako »obzirni«

Presenetljiva je učinkovitost terorja pri zastraševanju ljudi. Tisti, ki to zanikajo, niso sami nikoli okusili terorja. Kdor se mu lahko upre, je resnično junak, to tiho in najčistejše junaštvo pa danes mnogi podcenjujejo. Taki zastrašenosti zaradi nacističnega terorja je tudi pripisati, da se danes dejansko ve tako malo podrobnosti o nacističnih zločinih, tako da nekaterih zločincev sploh ni mogoče niti obsoditi zaradi pomanjkanja dokazov, tudi če je znano, da so krivi. Zaradi strahu se ljudje niso upali zanimati za strahote, ki so se dogajale v njihovi bližini, pa naj so bila to morišča, koncentracijska taborišča ali mučišča. Zato velika večina Tržačanov sploh ni ničesar vedela o Rižarni in je šele po vojni z začudenjem zvedela, da so se dogajale takorekoč v njihovi najbližji soseščini hujše stvari kot v uničevalnih taboriščih v Nemčiji in na Poljskem.

Iz istega vzroka vemo tudi vse premalo podrobnosti o usmrčitvah v ulici Ghega dne 23. aprila 1944 in drugod. Pred dnevi pa je prišel v uredništvo »Primorskega dnevnika« upokojeni uslužbenec nekega tržaškega pogrebnege zavoda, ki je povedal, da je moral on skupaj z drugimi uslužbenci zavoda v ponedeljek 25. aprila 1944 snemati v tisti hiši v ulici Ghega trupla obešenih mučencev, jih polagati v krste in pokopati na pokopališču pri sv. Ani. Ob tej priložnosti je tudi izrazil mnenje, da so nacisti žrtve že prej v zaporih »omamili ali delno zastrupili, tako da so preprečili, da bi kričali.«

Tu je treba poudariti, da je to gotovo zgrešena domneva, kajti nacisti si niso nikoli vzeli skrbi, da bi žrtve prej omamili ali zastrupili, da bi pri usmrčitvah manj trpele. Vendar se niskoro nikoli zgodilo, da bi mučenci svobode, ki so jih peljali v smrt in ubijali, kričali, a to ne zato, ker bi bili omamljeni, ampak iz ponosa in iz prezira do rabljcev; zavedali so se, da dostojanstvo vrednot, za katere gredo v smrt, zahteva, da umrejo dostojanstveno. Ali pa je po nekem čudežu dostojanstvo idealov, za katere so se žrtvovali, prešlo tudi v najbolj

šibke, tudi v ženske, v mlade matere, ki so morale pustiti majhne otroke kot se je zgodilo ravno pri obešanju v ulici Ghega, in v mlada dekleta, ter v komaj 18-letne fante. To dostojanstvo lahko do neke mere doumemo, ko beremo pisma na smrt obsojenih pripadnikov odporiškega gibanja. A vendarle mi, ki smo imeli srečo, da smo ostali živi in da nam je bilo prizaneseno s takim strašnim mučeništvom, morda nikoli ne bomo mogli do konca spoznati tega dostojanstva v smrti, in nikoli nam ne bo prav prodrlo do zavesti, kaj smo dolžni tem mučencem.

Učinkovitost nacističnega terorja pa je razvidna tudi iz dejstva, da se je tisti uslužbenec tržaškega pogrebnege zavoda šele zdaj, po 30 letih, ko je star že 75 let, odločil

razodeti nekaj iz svojih strašnih spominov, a še ne vsega, in da niti zdaj ni hotel, da bi se objavilo njegovo ime. Tudi ljudje, ki so stanovali v ulici Ghega, so morali opaziti, kaj se dogaja, ali vsaj kake značilne podrobnosti, a nikoli še nismo brali, da bi se bil kdo oglasil in kaj razodel. Bili so tako zastrašeni, da si niso upali spregovoriti niti takrat niti kdaj pozneje. In s tem strahom si je tudi razložiti, zakaj tudi ljudje v Nemčiji »niso vedeli«, kaj se dogaja v koncentracijskih taboriščih in na moriščih. Nihče se ni upal zanimati za to, in če je slučajno kaj videl ali zvedel, je zastrašen molčal. Do danes je objavil svoje spomine na tiste čase že marsikdo, a še nobeden izmed tistih prestrašenih sodnih uradnikov in drugih, ki so morali nehotoma pomagati rabljem in so marsikaj videli in slišali, pa so molčali in molčijo še danes. E. Z.

TUDI MI SLOVENC...

V sedanjem času se tu in tam sliši ugovor človeka s ceste, češ, da mu gre vsa propagande ob razporoki že na živce, kaj je tega bilo treba, da se razporoka njega ne tiče in še bolj splošno, da referendum nima nič skupnega s slovensko etnično manjšino v Italiji. Čeprav imajo navidezno taki ugovori nekaj resnice v sebi, pa bi bilo zelo težko zagovarjati to slovensko odsotnost do konca. Taka stališča verjetno izvirajo iz splošnega mnenja, da se moramo predvsem in samo boriti za svoje, za slovenske pravice v zamejstvu. Tudi Slovenska skupnost, ki se kot edina politična stranka pri nas ni izjavila in opredelila glede referenduma, je gotovo pomagala utrditi to prepričanje.

In vendar se bližnje ljudsko glasovanje tiče tudi naše manjšine. Tudi kot Slovenci bomo 12. maja s svojim glasom izrazili določene poglede, določeno kritiko, določen odgovor raznim političnim manipulacijam v državi.

Predvsem si moramo biti takoj na jasnem, da je referendum o razporoki politično dejanje. Kot politično dejanje je bil pred tremi leti zamišljen, kot politično de-

janje se s svojo volilno propagando vključuje v sedanji italijanski politični trenutek in s svojim izidom bo vplival in usmeril določene politične izbire v državi. Zato, mimo osnovnega vprašanja ali zakon o razporoki ostane ali ne, ni vseeno, katera skupina bo pri glasovanju zmagala. Pomislimo zato najprej, kako je do referenduma prišlo.

Ko je italijanski parlament v obeh zbornicah z večino glasov izglasoval popravljen in omiljen Fortunov zakon o razporoki, se je oglasila skupina Lombardijevih katoličanov in pozvala na pobiranje podpisov za referendum. Dejstvo, da se je do tedaj neznan prof. Lombardi zavzel za odpravo razporoke, in dejstvo, da je tej skupini uspelo zbrati poldrugi milijon podpisov, dokazujeta, da je zamisel referenduma nastala mnogo više in s točno predvidenim ciljem. Zakon o razporoki pa je čisto slučajno časovno sovpadel s tem načrtom. Sicer bi bilo bolj težko razumeti, zakaj se je srd dela italijanskega naroda nameril prav proti temu zakonu in ne proti toliko drugim veliko slabšim in krivičnim. Toda moralni problem (zlasti katoličanov) in praktični problemi nerazvitih področij države, kjer se še vedno s poroko rešuje socialna ureditev ženske, je ravno prav prišla tistim skupinam, ki so si želele ljudske (dalje na 7. strani)

—o—

KOROŠKI DEŽELNI GLAVAR SIMA Odstopil

Tik pred Veliko nočjo — na Veliki petek — je odstopil koroški deželni glavar Hans Sima, kakor je bil tudi napovedal po lanskem kongresu Avstrijske socialistične stranke, ko ni bil več izvoljen za njenega predsednika. Odstopil je za 9. obletnico, odkar je bil izvoljen za glavarja. Njegov odstop so izsilili tisti krogi v socialistični stranki in zunaj nje, ki so zagrizeni nasprotniki koroških Slovencev in proti vsakršnemu resnemu poskusu, da se jim priznajo narodnostne pravice. Sima se jim je zameril zlasti s svojo akcijo tabel z dvojezičnimi imeni določenega števila koroških vasi. To je dal razumeti tudi v svoji odstopni izjavi. Novi koroški deželni glavar je dosedanji namestnik Leopold Wagner.

Italija v trzljajih vročice terorizma

(Nadaljevanje s 1. strani)

tično državo in si zagotovil plen. Pri vsem tem pa imajo svoje račune še mnogi drugi, celo v državnih organih samih, ki se nočejo zameriti bodisi tej bodisi oni strani ali pa nobeni in se jim zato zdi, da je najboljša taktika čakanja in neodgovornosti, da bi potem potegnili s tistim, ki bi zmagal. Ne bi se hoteli »kompromitirati«.

Čisto gotovo je, da glavna masa italijanskega ljudstva noče takega razvoja in da si želi ohraniti demokracijo, ki je izšla iz osvobodilnega boja proti nacifašizmu in iz dolgih političnih izkušenj. Toda pri tem ostaja vendarle vse preveč pasivna, preveč dovzetna za demagogijo, za leporečje, premalo pozorna na tiste razpoke in škripanje, ki se nojavljajo zdaj že takorekoč vsak dan v demokratski državi stavbi, na tisto vse premajhno skrb za demokratsko ureditev pri mnogih javnih organih, od zakonodajnih zbornic do policijskih komisariatov, na tisoče pomanjkljivosti in nedoslednosti demo-

kratičnega sistema, ki jih ugotavljamo vsak dan in ki vzbujajo nevoljo in nezaupanje. Po krivdi preteklosti in sedanjih napak, kronične zaostalosti v politični in splošni izobrazbi in premajhne prosvetljenosti je italijansko ljudstvo še vedno vse preveč podvrženo skušnjavam totalitarnih ideologij in simplističnih gesel tajnih terorističnih skupin, da bi mogel resničen demokrat mirno spat, v trdnem zaupanju, da se ne more njegovi demokratski državi nič zgoditi. Prav tega zaupanja ni mogoče več imeti, zlasti ne po Almirantejevem bahanju v Trstu, da so bili fašisti tisti, katerim gre zasluga za novo italijansko zunanjo politiko (napetosti) z Jugoslavijo. Če se data že torej levosredinska vlada (v kateri je PSI) in Krščanska demokracija tako pogojevati od skrajne desnice (morda zaradi skupnega »ja« pri referendumu o razporoki?), komu je potem sploh še zaupati, da bo v odločilnem trenutku z vso močjo in požrtvovalno podprl z ramo podirajoče se zidovje demokratske države?

PROPAGANDA ZA REFERENDUM

Dobra dva tedna pred ljudskim glasovanjem o razporoki se že jasneje kaže kaleidoskop italijanskih političnih in družbenih sil, ki imajo svojo težo pri oblikovanju javnega mnenja in svoje interese na politični šahovnici.

V zvezi z ljudskim glasovanjem za ali proti zakonu o razporoki je bilo od vsega začetka jasno, da se politična diskusija ne bo omejevala samo na ta specifično moralni problem, ampak da bo zajela celotno italijansko notranjepolitično problematiko. V Krščanski demokraciji pa se ni mogla izogniti tudi notranjemu strankinemu razmerju sil. Njen politični tajnik Fanfani se je zelo odločno in napadalno spustil v volilni boj proti ostalim strankam, ki so se izrazile za ohranitev Fortunovega zakona. S to svojo tipično potezo je skušal presejati javno mnenje, skušal pa je tudi zagroziti ostalim strankam, ki so v neposredni bližini Krščanske demokracije, naj bodo pri propagandi previdne (ali »mlačne«), skušal je izrabiti to priliko, da se pokaže kot močan dejavnik italijanske politike, da bi prepričal svoje strankine partnerje in dosegel čimvečjo enotnost raznih struj ob samem sebi. Odločno se je spustil v volilni boj ob podpori vatikanskih krogov, brez katerih bi si njegova stranka na noben način ne mogla dovoljevati tega nenaravnega spopada proti vsem ostalim političnim strankam ob izključni podpori fašistov.

Toda dva tedna pred ljudskim glasovanjem lahko beležimo, da mu je ta poskus polariziranja javnega mnenja in ostalih političnih partnerjev spodletel. Fanfani je opustil tisti križarski agresivni ton svojih govorov. Zdaj se v svojih nastopih le še bolj brani in skuša dokazovati, da je javnost njegove prve govore za odpravo razporoke napačno razumela. S tem pa posredno potrjuje mnenje, da je pripravljen na preglasovanje pri ljudskem glasovanju in da si že zdaj hoče zavarovati hrbet pred premočnim političnim porazom. S tem pa je tudi priznal, da njegova analiza sedanjega italijanskega političnega trenutka ni bila pravilna in da bi bil boljše naredil, če bi (kot je imel možnost) v parlamentu preprečil spopad ljudskih sil ob referendumu in s tem zaostritev medsebojnih odnosov, razmetavanje sil, časa in tudi veliko denarja. Ta referendum bo stal Italijo, se pravi vse nas, mnogo desetih milijard lir, kar bi bilo možno in bi bilo pravilneje po-

rabiti za šole, bolnišnice ali druge javne koristi. Fanfani je skušal zaigrati nevarno igro trde roke, saj si je od uspeha pri referendumu pričakoval močno utrditev svoje pozicije v stranki in večjo udarno moč v celotnem italijanskem političnem življenju. Ze zdaj je namreč omenil nekaj bistvenih ustavnih sprememb, ki bi jih ali jih bo kasneje predlagal. Zato si že zdaj skuša pridobiti zaupanje vseh večjih ekonomskih krogov in vedno večjega števila italijanskih časopisov. S tem bi mu bila pot k avtoritarni obliki državne preureditve veliko lažja in zmaga pri referendumu bi njegove načrte samo utrdila in povečala njegovo udarno moč. To je bilo pravo ozadje Fanfanijevega predvolilnega spopada.

Načrte so jim prekrizale ostale stranke ustavnega loka, ki se niso pustile ustrahovati. Zlasti socialisti so se tokrat z izredno odločnostjo spustili v volilni boj. Saj pravzaprav branijo tudi svoj zakon, ki ga

je parlament izglasoval. S tem ščitijo tudi reprezentativnost italijanskih državnih organov. Pa tudi ostale stranke se niso spustile v dvomljive kompromise.

Izid referenduma močno postavlja v nevarnost tudi baza katoličanov, ki se prav tako niso pustili vplivati od avtoritarne posega škofovske konference in so se javno izjavili ter pripravili široko propagando med katoliškimi množicami v smislu svobode vesti in pravic posameznika. Skupine katoliških oporečnikov in druge verske skupine, ki so vsa zadnja leta neurejeno nastajale in neorganizirano zaživele, so zdaj izrabile priliko skupnega boja proti vatikanskemu avtoritarizmu in se med seboj povezale ter močno utrdile. Tako vidimo, da je tudi vatičanska kurija pri tem referendumu dosegla ravno obratno reakcijo.

Zdrave in demokratične sile tako na političnem kot na verskem področju bi morale zdaj izrabiti vidne in nevidne rezultate ob tem ljudskem glasovanju in še bolj osamiti in odstraniti v ozadje vse tiste skupine, ki se jim toži po preteklosti in po načrtni zaočalosti družbe.

I. T.

Dr. Hektor Jogan v SKK

V soboto 20. aprila 1974 smo imeli v Slovenskem kulturnem klubu zelo uglednega gosta. Našemu vabilu se je odzval dr. Hektor Jogan. Dr. Jogan je po poklicu psihoanalist. Po študiju medicine se je specializiral v psihiatriji in nato v psihoanalizi. Kot psihoanalist deluje v našem mestu v lastni ambulanti in kot prostovoljec v psihiatrični bolnišnici.

V svojem predavanju nam je gost najprej razložil pojem psihanalize. Po tem po-

V Društvu slovenskih izobražencev bo predaval prof. Alojz Rebula o francoskem filozofu Maritainu ob obletnici njegove smrti. Predavanje bo v dvorani Slovenske prosvete v ponedeljek, 29. aprila, ob 20.15.

V istih prostorih je še vedno odprta razstava akademskega slikarja prof. Avgusta Černigoja.

jasnilu nam je v kratkih obrisih nakazal zgodovino tega načina zdravljenja psihičnih obolenj — kajti psihanaliza je le način zdravljenja raznih, ne vseh, psihičnih bolezni, od Freuda do najnovjših raziskav na tem področju.

V predavanju je bil doktor primerno splošen, toda po predavanju se je gost zadržal v naši družbi. Tako so lahko tisti, ki se zanimajo za probleme psihiatrije in psihanalize, dobili kakšno natančnejše pojasnilo o stvari.

M. B.

ZIVLJENJSKI STROŠKI V LETU 1973 V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

Med mesti Furlanije - Jul. krajine je Videm tisto, kjer so od decembra 1972 do decembra 1973 zabeležili najvišji porast življenjskih stroškov. Ob koncu lanskega leta je splošni indeks cen v potrošnji za družine delavcev in uradnikov narasel v Vidmu za 15,5 odstotka v primerjavi z decembrom 1972; obenem je vsedrjavni indeks narasel za 12,3 odstotka. Preko tega vsedravnega povprečja so šli tudi življenjski stroški v ostalih glavnih mestih naše dežele: v Gorici 14,5 odst., v Trstu 13,4 odst. in v Pordenonu 12,4 odst. Če pa postavimo indeks cen za leto 1970-100, potem izhaja, da so cene najbolj poskočile v Trstu, kjer je zadevni indeks znašal 131,4, v Vidmu in Gorici je znašal 130,8 in v Pordenonu 129,4. Ob koncu leta 1973 je vsedrjavni indegs dosegel 129,1.

Trst prednjači v draginji, kar zadeva prehrano, ker so cene narasle za 13,1 odst. (državno povprečje 12,2), Videm (12,9), Gorica (12,6) in Pordenone (11,8). Videm pa vodi v podražitvah v konfekciji (25,7 odst.), Gorica (23,6 odst.), Trst (18,9); pod državnim povprečjem (14,6 odst.) je edinole Pordenone (13,2 odst.).

Do največjih porastkov stroškov je prišlo pri cenah elektrike in goriv in sicer v lanskem decembru, kjer so v letu dni zabeležili prirastek 17,1 odst. (državno povprečje). V naši deželi so cene največ poskočile v Pordenonu (28,2 odst.), Trst (19,5), Videm (19,3) in v Gorici (15,7).

Kar zadeva stanovanja, so v vseh štirih mestih zabeležili večje poraste cen kot v državnem merilu; isto velja tudi za področje storitev.

POZIV NA JAVNOST

Tržaška pokrajinska uprava ponavlja soglasno z vsemi občinami, avtonomno letoviščaško ustanovo iz Trsta, Milj in občine Devin-Nabrežina in s pokrajinsko turistično ustanovo in v želji, da bi v državljanih vzbudila večje spoštovanje do lastnega ozemlja, svoj poziv vsem, ki v lepih dneh hodijo na izlete med travnike in gozdove, ki od Milj do Devina in Nabrežine obkrožajo naše mesto, naj spoštujejo pokrajino.

Turiste in navadne izletnike, ki si po tednu dela želijo razvedrila, opozarjamo, naj v čim večji meri spoštujejo naravno okolje in naj se zavedajo, da je naše okolje najpomembnejše bogastvo in da ga moramo ne-

spremenjeno predati našim otrokom, da bodo lahko v polni meri uživali v njem.

Zato jih prosimo, da se vzdržijo vseh takih dejanj, ki so pravi atentat na ekološko ravnovesje in ki jih tako pogosto zagrešimo: prižiganje ognja, puščanje neuporabnih predmetov, trganje poganjkov, ustavljanje avtomobilov na travnikih in predvsem vstop na zasebna zemljišča in poškodovanje pridelkov (členi 635, 637 in 639 kazenskega zakonika).

Turiste, ki se peljejo k mejnim prehodom, toplo prosimo, naj ne puščajo odpadkov ob cestah, da se ne bi ob robovih najvažnejših cest ustvarila prava smetišča.

PRIDITE V RUPO!

Kar smo že pred kratkim napisali, je, menimo, še vedno primerno, da namreč ponovno vabimo vse naše rojake od blizu in daleč, naj pridejo v nedeljo k nam na obisk, če bo lepo vreme.

Kot znano, bomo obhajali vsakoletni vaški praznik »firtalje sv. Marka«.

Sporod, ki se bo razvijal na novem prostoru poleg cerkve, od 15. ure dalje, bo še bolj obširen kot prejšnja leta. Poslušali bomo razne domače pevske zборе. Igrali bodo že priznani godbeni krožki. Nastopil bo tudi mladi domači harmonikar. Rajale bodo tudi folklorne skupine iz Rupe-Peči.

Skavtska skupina pa bo pokazala novosti iz svojih vrst. Vse bo pestro in zanimivo za

SINDIKATOVO SPOROČILO

Prejšnji petek se je sestal odbor Sindikata slovenske šole — Tajništvo Gorica. — Razpravljali je o raznih tekočih vprašanjih. V začetku je odbor poučil pravni položaj šolnikov in vladni predlog, ki je s tem v zvezi. Ker je prosvetno ministrstvo dovolilo zborovanja šolnikov v ta namen, v dneih med 17. in 22. aprilom, med šolskimi urami, je Sindikat sklenil, da bo o tem vladnem osnutku razpravljali na posebnem sestanku slovenskih šolnikov, v petek, 10. maja. To pa zato, da ne bi izgubljali po nepotrebnem šolskega pouka. Kraj in točen čas bo sindikat sporočil kasneje.

Odbor Sindikata je tudi razpravljali o posebnem zakonskem osnutku za odpravo poskusnih dveh let profesorjem, ki so stopili v stalež in imajo za to potrebne rekvizite. Zakonski osnutek bo predlagal goriški poslanec Dino Marocco.

Med omenjeno sejo je odbor imenoval dva člana v konzulto za slovensko manjšino v Gorici, ki bo verjetno začela kmalu s svojim delom. Sindikat bosta predstavljala prof. Vita Vesel in učiteljica Mariza Perat.

Ob koncu se je sindikat še zavzel za takojšnjo uresničitev členov 3 in 4 zakona Belci - Škerk v zadevi didaktičnih habilitacij.

POPRAVEK

V eni zadnjih številčk smo poročali, da šteje Slovensko planinsko društvo v Gorici, ki je eno najbolj številnih na Goriškem, sto pet članov.

Društveni odbor nas naproša, da pomoto popravimo in javimo točno število članov, ki jih je: petsto pet. (505).

uho in oko. Tudi pijače in jedače ne bo manjkalo, prav tako tudi ne prijetnih zvokov za ples.

V primeru slabega vremena se bo praznik obhajal eno naslednjih nedelj v maju, kar bo pravočasno sporočeno.

DIJAŠKA STAVKA

Dijaki goriških srednjih šol, tudi slovenskih, so imeli v torek zopet šolski dan brez rednega pouka.

Medšolski odbor je pripravil stavko, tudi z nameranim pohodom po mestu. Dijaki naj bi stavkali zaradi še ne uresničenih izboljšav na šoli, za ohranitev razporeke, za volilno pravico z 18. letom.

Dijaki trkvske šole so se stavki pridružili. Po drugih naših zavodih so imeli notranja zborovanja, na katerih so razpravljali o samoupravljanju šole, kar je vsekakor bolj prikladno za dijake, mladoletne nevolilce, kakor pa potegovanje za ali proti razporoki. Po nekaterih razredih so prisostvovali tudi pouku. Opaža se med dijaštvom naraščajoča težnja po taki osamosvojitvi, ki ne bi dopuščala, da bi ena ali druga politizirajoča smer izrabljala dijaštvo kot svoje orodje za dosego ciljev, ki narodnostni skupnosti niso enotni.

VOLILNA POTRDLILA

Goriška prefektura je sporočila, da ni bilo do 18. aprila razdeljenih še 2437 volilnih potrdil. Večina teh upravičencev živi v inozemstvu.

Vsi volilci pa bodo lahko dvignili potrdila za glasovanje pri referendumu do 12. maja.

Zglasiti se morajo na občinskem volilnem uradu, ki je odprt vsak dan od 9. do 19. ure.

Na dan glasovanja pa bo urad neprekinjeno odprt.

STALNO SLOV. GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Henrik Ibsen

S T R A H O V I

Scena: Sveta Jovanovič

Kostumi: Marija Vidau

Režija: ANDREJ HIENG

V petek, 3. maja ob 20.30 - Abonma red A premierski

Vinska razstava v Števerjanu

Kulturno življenje se v Števerjanu v pomladnih mesecih živahno razvija. Ob prvomajskem prazniku bodo priredili vinogradniki iz Števerjana in Oslavja, kakor vsako leto, veliko razstavo domačih briških vin, ki bo odprta v prostorih na Dvoru. Istočasno bo imelo prosvetno društvo »Briški grič« tam svoje običajno slavje, združeno s prosvetnim in zabavnim programom.

Zamejski festival. Pod okriljem prosvetnega društva »B. Sedej« se za prihodnji mesec pripravlja tudi IV. zamejski festival ljudske zabavne glasbe. Med »Borovci« bodo spet igrale vesele in prešerne harmonike,

skupine navdušenih muzikantov iz vseh krajev slovenske zemlje.

Slišali bomo nove slovenske melodije iz Koroške, Štajerske, Gorenjske, iz tržaške in goriške dežele, ki so jih pripravili za to priliko domači glasbeniki; v prijateljski glasbeno-pevski tekmi jih bodo izvajale glasbene skupine v originalni obliki.

Vse priprave so že v polnem teku, Upati smemo, da bo tudi ta letošnji števerjanski festival združil v glasbi in pesmi zopet velik del slovenske mladine in poglobil njeno medsebojno spoznavanje.

MNENJA

Znanost in znanstveniki

Pod naslovom »Psihologija in greh« je N. I. v eni prejšnjih številčk prinesel članek zanimiv po vsebini, zanimiv pa tudi, ker nam odkrije vso šibkost nekaterih novih nauk.

Ko sem prebral omenjeni članek, ki omenja človeka in njegovo odgovornost za svoja dejanja, je bilo naravno, da sem se spomnil na razne teorije, s katerimi so znanstveniki svoj čas in morda kdo še danes učili, da je človek višje razvita žival. Če bi bil človek res samo višje razvita žival, bi problem bil bolj zamotan. Poglejmo, kaj pravi o tem zdrava pamet. S tem člankom bi rad odgovoril tudi nekemu dopisniku N. I., ki je mnenja, da se je človek razvil iz rastlin.

Med teorijami o razvoju živali in človeka iz teh je največ prahu dvignil Darwinov »boj za obstanek«, po katerem naj bi živali v medsebojnem boju za obstanek uničile vse slabotne poedince; ostali bi le taki, ki so zdravi in še posebno tisti, ki so si pridobili kako za življenje koristno lastnost, ki se je podedovala na potomce. Kdor pa količkaj pozna naravo, se mora ob tem prijeti za glavo in se vprašati, kako je mogla ta naivna teorija najti mesto v znanstvenem svetu, ko je vendar en sam velik nesmisel. Ignorira nekaj samo ob sebi umevnega, to je, da nič ne da nič in da vsakdo lahko da samo to, kar ima, in nič več. Predpostavlja učinek vzroku, to je, predpostavlja temu, kar je, to, kar šele bo. Se borimo, da si pridobimo ud? Toda da se lahko borimo, moramo že imeti ud. Vojak gre v boj z eno roko, pride iz boja z obema? In nadalje. Starega človeka učiti pameti je prepozno, še bolj prepozno je pričakovati od starega kozla, da bo z butanjem ustvaril nov boljši rod. Drevo ravnamo, dekler je še mlado, in to velja tudi za živali, katerim pa se ni treba boriti za obstoj, dokler so mlade, ker jih varujejo stari. Ko pa postanejo stare, n'iso več možne spremembe. In dalje če bi boj za obstanek mogel kaj izpremeniti na živalih, bi se tiste krave, ki živijo v Ameriki, morale bistveno precej razlikovati od tistih, ki živijo na drugih kontinentih, pa so bistveno vse enake, če so se kaj borile za svoj obstoj ali le poležavale v travi. Lahko bi tako nadaljeval brez konca.

Učenjaki navajajo nekaj primerov v podkrepitev svoje teorije. Pravijo: pred 90 milijoni leti je imel slon nekoliko krajši trobec. Sancta simplicitas! Pravijo še: pred 90 milijoni let je imel konj štiri prste, danes ima samo še enega (kopito). Neki hudomušnež je rekel, da bi bil to poprej »zavoj« kakor pa razvoj, 'n je tudi »izračunal«, da bo imel konj čez nadaljnjih 90 milijonov let samo še eno nogo...

Danes vemo, da je razvoj novega bitja, v možnosti, podan že v kromosomih rodne celice, kjer je zbrano vse dedno bogastvo bodočega bitja. Spreminjati ta že po naravi določeni razvoj je možno s poseganjem, posredno ali neposredno, v življenje omenjenih kromosomov. Človek se je lotil tudi tega in bati se je, da bo izkvaril, kar še ni izkvarjenega v naravi. Imeli bomo morda novorojenčke brez rok, brez nog, brez oči in še hujshe. To velja prav tako za človeka kakor za živali.

Danes vemo, da ima vsako živo bitje gotovo število kromozomov in da je to število stalno. Tako jih ima človek 46, opica pa 52. kako ne zadostuje, da Bog vdihne opici dušo, da postane človek, kakor mislijo nekateri celo med duhovniki. Človek je bitje zase in nima sorodnikov med živalmi. In še manj, seveda, med rastlinami. To je tudi mnenje naprednejših znanstvenikov. Stare resnice imajo globoke korenine.

S. J.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Georges Feydeau: Bolha v ušesu

GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANSKEGA

Prejšnji teden je gostovalo v Trstu šentjakobsko gledališče, te dni pa imamo v gosteh Mestno gledališče ljubljansko. Že po teh igravskih hišah, ki jih je v Ljubljani zelo veliko, lahko sklepamo, kako zelo je dramska umetnost pri Slovencih razvita.

Če je šentjakobsko gledališče igralo komedijo jugoslovanskega avtorja, pa gostuje zdaj Mestno gledališče s francoskim delom, ki ga prav tako oživlja s pristnostjo in igrivostjo kot šentjakobsko, le s to razliko, da zahteva Feydeau še mnogo bolj dognanega igranja in sproščenosti kot pa jugoslovansko delo.

Feydeau, ki je umrl pred 50. leti v neki hotelski sobi zapuščen in osamljen, doživlja danes svoje ponovno igravsko rojstvo, saj ga igrajo veliki odri po Evropi in doživlja povsod velik uspeh. Feydeau se igra s človekom, malo misli zares, malo za šalo, je nekje na robu satire, pa vendar resničen. Dotika se delikatnih človeških zadev, nakazuje jih, zapleta in razmotava z neko sigurnostjo in preračunljivostjo in gre spet dalje. V resnici je Feydeau »mojster vidikov komike in humorja, toda predvsem je mojster komedijskega dejanja, dognanja, zapleta, situacije, hkrati mojster tipološke komedije in tudi satire«.

Gotovo da gre pri tej komediji še bolj kot kje drugje za pristnost ali fineso izraza. Morda je bil tu in tam kak prizor preveč sodobno izražen, a v celoti je to komedija, ki se ji lahko nasmeješ.

»Režijsko in igravsko je treba doseči zelo visoko raven, povzpeti se je treba na raven žlaht-

nega gledališkega artizma, ki mora biti visoko nad reprodukcijo, prekopati in pregristi se je treba do totalnega teatra in do bravurozno čiste igre, ki je tako dognana, ki je artistično tako popolna, da mehanična konstrukcija komedije, ki jo uprizarjamo, sicer ostane vidna in razvidna, hkrati pa zaradi igre dognanosti in bravuroznosti čiste igre gledališko umetniško resnična na tej drugačni, višji, pomensko novi, bolj bogati in tudi izpovedno globlji ravni.«

Žarko Petan, ki je komedijo režiral, je gotovo bil kos tej nalogi. Dal ji je zelo primeren ritem, kaj-

ti vsako zavlačevanje bi pomenilo škodo za učinek. Razen tega je pustil komedijo teči v sferi za učinek, ne igrivosti, posebno z vmesnimi glasbenimi vložki, s plesom in nazadnje s strelji. Vse to daje občutek prave igrivosti. (Plese je pripravila Lojzka Žerdinova, glasbo pa je napisal dr. Urban Koder.) Scena je funkcionalna in estetsko izdelana po zamisli Svete Jovanoviča, kostume pa je zamislila Alenka Bartlova. Po jezikovnem vodstvu Janka Modra je tedaj Petan dal komediji lahkoten tek z vso tisto igrivostjo, ki jo komedija zahteva.

Tudi igravci so svoje vloge odlično rešili. To velja predvsem za Poldeta Bibiča, ki ga že poznamo po resnosti oblikovanja iz Tavčarjevega Cvetja v jeseni. Tudi v tej igri, ko igra Chandebisa in Pocha, se vidi vso resnost tega igravca. Najtežjo vlogo ima v drugem dejanju, ko igra dvojnika. Seveda mora biti prepričljiv, morda bi režija edino tu lah-

(Dalje na 6. strani)

Gaetano Salvemini: »Begunčevi spomini«

Na policah knjigarn in časopisnih kioskov v Trstu se je pojavila nedavno drobna knjiga, ki pa je tehtna po svoji vsebini. To so spomini Gaetana Salveminija »Memorie di un fuoruscito« (Spomini begunca). To je druga izdaja te knjige, prva je izšla namreč že pred 13 leti in je že dolgo ni bilo ver na knjižnem trgu.

Gaetano Salvemini je bil profesor za moderno italijansko zgodovino na univerzi v Firenci, a ko je prišel na oblast fašizem, ga je začel gnjaviti in preganjati zaradi njegovih svobodoljubnih načel. Salvemini je nekaj časa to hladnokrvno prenašal in bil tudi med pobudniki raznih protidemonstracij in odporiškega gibanja. Toda ko mu niso hoteli več dati potnega lista, da bi lahko odšel predavati v London, kamor je bil povabljen, in ko so

začeli fašisti celo na univerzi s terorističnimi akcijami proti njemu, končno pa ga celo zaprli in ga uklenjenega peljali iz Rima v Firence, se je potem, ko so ga spustili na začasno prostost, odločil za pobeg v tujino in za begunsko življenje. Živel je kot begunec v Franciji, nato v Londonu in končno mnogo let v Združenih državah, kjer je predaval moderno italijansko zgodovino na univerzi Harvard, kjer je bila ustanovljena stolica nalašč za to.

Knjiga, ki ne obsega niti 200 strani, je vsebinsko zelo bogata. V prvem delu spoznamo nasilne in lažnive metode totalitarnega sistema, ki hoče zatreti še zadnji odpor svobode, ki se je zatekla v univerzitetne predavalnice. V nadaljevanju pa nam prikazuje Salvemini usodo italijanskih protifašističnih beguncev, za katerimi je bila fašistična policija neprestano na lovu. Delala je bombne atentate pred italijanskimi konzulati in stanovanji konzularnih predstavnikov in drugih fašistov — seveda brez žrtev — nato pa je fašistična propaganda zavpila, da počenjajo to politični begunci. Tako jih je skušal fašistični režim onemogočiti pri tujih policijah in jim otežil življenje v državah, kjer so našli politično zavetje, ter jih spraviti na slab glas v mednarodni javnosti, prikazujoč jih kot teroriste. Poleg tega je fašistična policija neprestano skušala vtihotapiti med nje svoje agente, ki so se delali posebno vneti antifašisti in so včasih tudi denarno podpirali odporiško gibanje, da bi si pri-

(dalje na 8. strani)

Srečanje literatov v Tinjah na Koroškem

Pred kratkim je Dom prosvete v Tinjah pridržil prvo skupno okroglo mizo koroških pisateljev, kritikov in javnih delavcev različnih svetovnonazorskih gledanj in poimenoval srečanje »TINJSKI LITERARNI POGOVORI«. Glede na to, da je srečanje organizacijsko in kulturno uspelo, so navzoči soglasno sklenili, naj bi bila takšna srečanja odslej vsako leto. Letošnja novost je bilo tudi to, da so bili povabljeni nekateri pisatelji in kritiki s Tržaškega: med njimi Rebula, Pahor, Irena Žerjal, Bruna Pertot, Boris Pangerc, Zora Tavčar, Jaka Renko in Marija Mislej. Vendar se prva dva in Pertotova srečanja niso udeležili, od Korošcev pa je zaradi obolelosti manjkal Erik Prunč in A. Kokot.

Udeležence je gostil Dom v Tinjah pod skrbnim vodstvom rektorja g. Kopeiniga. V prijetni okolici se je dokaj heterogena družba ubrala že pri skupnem kosilu. Sledilo je odlično, umirjeno in obenem drzno predavanje Leva Detele o slavenskem literarnem samorastništvu na Koroškem in njegovi usodni vrženosti v tujost in provinco, pri čemer pa je že nakazal tudi pot, po kateri naj koroška slovenska literatura preraste te okvire. Temu referatu je sledila razgreta debata, v kateri je bil moderater široko razgledani Detela. Do izraza so prišla zelo različna gledanja na probleme: ta pa so se v več ur trajajočih razgovorih vendarle ubirala v enotno strugo. Na koncu koncev so tako ali drugače usmerjeni koroški in tržaški govorniki našli neki skupni imenovalec: to je prijateljsko vzdušje se je podaljšalo pozno v noč po večerji, kjer je k ubranosti prispevala tudi pridušena osvetljava okrasnih voščenk.

K boljšemu medsebojnemu poznavanju je služil

tudi skupni literarni nastop. Poleg pogovorov je to srečanje namreč vključevalo tudi branje najnovejših stvaritev nekaterih pesnikov in pisateljev. Od Korošcev so brali svoje že objavljene pesmi Valentin Polanšek, Gustav Januš in Milka Hartman, od Tržačanov pa je bral sedem najnovejših pesmi mladi Boris Pangerc, ki je od svoje zbirke najprej že zelo kultiviral svoj izraz, Irena Žerjalova pa je recitirala vrsto zanjo povsem novih pesmi, v katerih zaživi naš Breg v preteklosti in sedanjosti; gđc. Mislejeva od Radijskega odra pa je občutno prebrala pesmi Jaka Renka iz Zaliva. Prozo so zastopali od Korošcev Florijan Lipuš z duhovito satiro, s katero slogovno izčiščeno nekako nadaljuje svoje Zgodbe o Čuših; Janko Messner je prebral prav tako satirično zastavljeno, a dosti grenkejšo zgodbo, z odlomki iz radijske drame pa je presentil zanimivi Horst Ogris, časnikar pri celovski radijski postaji: od Tržačanov je brala svojo čustveno prozo samo M. Mislej. V pogovorih pa so sodelovali skoraj vsi navzoči: Metod Turnšek, Milka Hartman, Janko Messner, njegov sin Mirko Messner, slavist, Gustav Januš, Florijan Lipuš, Horst Ogris, Stanko Wakonig, dr. Joško Tišler, dr. Brunec, Lev Detela, nekateri časnikarji in javni delavci, profesorice in drugi. Od tržaških gostov pa Pangerc, zlasti živahno pa Irena Žerjal in Zora Tavčar.

Takšno srečanje vsekakor ne sme biti zadnje. Njegov okvir se bo brez dvoma pri prihodnjih srečanjih razširil in zajel še širši krog. Kdove, če bi bilo v tako široki skali mogoče zbrati okrog iste mize tudi tržaške kulturne in javne delavce? Vsekakor so v tem Korošci kar daleč pred nami!

Zora Tavčar

Predstava SAG

V sredo, 24. aprila 1974 ob 20.30 je bila v dvorani društva »Ivan Cankar«, Ul. Montecchi 6 druga premiera Slovenskega amaterskega gledališča v Trstu.

Namesto že napovedane premiere igre Bertolta Brechta, »Izjema in pravilo«, ki jo je bilo treba iz objektivnih tehničnih razlogov prenesti na prihodnjo sezono, je uprizorilo igro v dveh delih slovenskega dramatika Igorja Torkarja »Požar«.

Predstavo so pripravili: režiser Sergej Verč, scenograf Ivan Verč, kostumografinja Marija Vidau, koreografinja Selma Micheluzzi, lektorica Mira Sardoč, maske pa je izdelal scenograf Demetrij Cej. V glavnih vlogah nastopata Igor Sancin in Saša Don, v zvočnih pa Ivan Verč, Boris Kobal in Sergej Verč. Sodelujejo še: Franc Meula, Dušan Milič in Lučka Batista.

Torkarjev »Požar« bodo ponovili v omenjeni dvorani še v soboto, 27. aprila ob 20.30.

Sodobno kmetijstvo | Gospodarnost pridelovanja domače krme

Pridelovanje krme je osnovna oblika izkoriščanja zemlje na mnogih kraških kmetijah. Doma pridelana krma je osnova umne govedoreje. Sploh je krma najpomembnejši dejavnik ekonomičnosti v govedoreji. Če je krma kakovostna in cenena, potem je tudi iztržek iz govedoreje bolj ugoden. To seveda ne velja, če je doma pridelana krma slaba, saj je njena vrednost v škrobnih enotah nizka in je treba živalim pokladati precej dopolnilne krme v obliki zelo dragih močnih krmil. To velja tudi za pridelovanje mleka, ki je pri nas glavna pridelovalna zvrst in ne samo za pitanje. Ker so kljub povišani ceni mleka stroški v govedoreji zelo visoki in skoraj praviloma nad iztržkom, ni drugega izhoda kot pridelovati čim bolj kakovostno krmo, da bi tako stroški za dopolnilno krmo bili čim manjši. Ob tem bi seveda kazalo izpolniti mehanizacijo za spravilo krme, tako zaradi pomanjkanja delovne sile,

kot tudi zaradi velikih izgub na kakovosti krme, ki jih beležimo pri tradicionalnem načinu sušenja trave in spravljanja sena.

Pretežni del travnatih površin se v glavnem kosi dvakrat, deloma, zlasti v sušnih letih, samo enkrat na leto. Pokošeno travo večinoma osuše na tleh, le manjši del je pokrmijo sveže.

En hektar travnika daje pri nas povprečno 20-25 stotov sena, kar pomeni količino, ki je daleč pod pridelovalnimi možnostmi teh površin v naših naravnih razmerah. Temeljni ukrep za povečanje hektarskega pridelka na travnikih bi bilo izdatnejše in uravnoteženo gnojenje, zlasti pa zgodnejša košnja in hitrejše sušenje trave ter smotrnejše spravilo košenj (praviloma pri nas čakajo, da trave odcvetejo, kar je nekoristno) in to dopolnjevati s pašo (že ko so danes na voljo praktični »električni pastirji«). Pri tej zadnji obliki izrabe travnatih površin bi bilo seveda treba uvesti racionalen sistem čredink — površino je treba natančno določiti glede na vegetacijsko dobo trave ter število glav.

Razen smotrnejše izrabe travniškega in pašniškega sveta bi kazalo pospeševati tudi izrabo njivskih površin za koševniške metuljnice (črna detelja in lucerna), ki so zelo primerne rastline za sorazmerno suha območja, ko je to kraški svet. Tudi tu bi bilo treba še bolj izkoristiti obstoječe in večkrat zanemarjene njivske površine in take površine redno in uravnovešeno gnojiti ter seveda pravočasno kositi. Ker je pridelovanje kornega zrnja v naših razmerah težko in neprimerno, bi prav večja izraba in intenziv-

nejše gojenje zlasti detelje v precejšnji meri pomagalo k pocenitvi pridelovalnih stroškov govedoreje.

Vr

CVETLIČNA RAZSTAVA V PADOVI OD 1. DO 5. MAJA S SODELOVANJEM ZDRUŽENJA CVETLIČARJEV FURLANIJE - JULIJSKE KRAJINE

V okviru sejmskih prireditev v Padovi bo od 1. do 5. maja letos cvetlična razstava, na kateri sodeluje tudi pred kratkim ustanovljeno združenje cvetličarjev dežele Furlanije - Julijske krajine. Njen samostojen, ti-soč kvadratnih metrov velik paviljon so zasnovali in uredili arhitekta R. Ruggiero iz Padove in M. Kokorovec iz Trsta ter vrtni in krajinski oblikovalec dr. V. Vremec iz Trsta. Razstave se udeležuje 10 cvetličarskih podjetij iz naše dežele, ki razstavljajo v glavnem sobne ograsne rastline ter enoletnice in številna cvetličarska podjetja iz vse države, ki bodo razen sobnega rastlinstva prikazala tudi bogat izbor grmovnic in dreves, rezanega cvetja, semen, čebulic, gomoljev, vrtnarskega orodja in opreme.

UDOMAČENI DAMJEK IMA RAD MOPEDE

Zakonca Ulla in Gunvald Bakkan v kraju Bamble na Norveškem imata nenavadno domačo žival, udomačenega mladega damjeka. Našla sta ga poleti kot zapuščenega teličk v gozdu. Žival odlično uspeva in je posebno rada v otroški družbi. Hodi v hišo in iz hiše kot pes ali mačka. Zelo rada ime češplje, ki jih kar cele požre, do mopedov pa čuti posebno strast. Tudi cel dan bi se vozila s katerim od domačih na motornem kolesu, ne da bi se naveličala.

Kulturne novice

NOVA KNJIGA DR. ANTONA TRSTENJAKA O SODOBNI DRUŽINI

Te dni se je na policah Tržaške knjigarne (na zalogi pa jo ima tudi Slovenska prosveta) pojavila drobna, a nad vse aktualna knjiga znanega slovenskega psihologa svetovnega slovesa, dr. Trstenjaka. Knjiga je izšla na Koroškem, v Celovcu, izdal in založil jo je Dom prosvete v Tinjah. Nekaterim je vsebina knjige v izvlečku že znana, ker je osnovne ideje nakazal predavatelj že na lanskih Kulturnih dnevih v Dragi. Vendar je tu podana snov kot zaokrožena celota in problematika široko razčlenjena in poglobljena. Naslov knjige že sam dovolj poudarja osnovna izhodišča avtorjeva in njegov sodobni pristop k žgoči problematiki: STARA IN NOVA PODOBA DRUŽINE. Čeprav je delo strokovno dognano, je vendarle pisano tako, da ga z lahkoto dojame tudi manj načitan bralec. Problem je dovolj pereč, saj je več ali manj vsakdo tako ali drugače povezan s težavami in nasprotji, na katera naleti sodobna skupnost moža, žene, otrok in vseh, ki so pobliže povezani s to skupnostjo. Zlasti mora seveda zanimati starše, mlade zakonce in pa vzgojitelje, ki morejo in tudi morajo vplivati na to, da bi bile sodobne družine boljše od nekdanjih: bolj pripravljene, bolj zrele, da se vključijo v današnje življenje dejavno in plodno, odgovorno in pogumno. In prav k temu cilju nas skuša voditi Trstenjakovo pero.

Z. Tavčar

NOVE REVIEJE

V Trst je prispela nova številka »Mladja«. Izšla je tudi nova številka »Srečanja«, pa tudi druga letošnja številka revije »Znamenja«.

DETELOV OBISK V TRSTU

Med velikonočnimi prazniki je obiskal Trst pisatelj Lev Detela, ki živi blizu Dunaja. Tu je stopil v stik z raznimi našimi pisatelji in kulturnimi delavci.

NAGRADA »VSTAJENJE«

Pretekli dni je bila v Trstu podeljena literarna nagrada »Vstajenje« koroškemu pesniku Valentinu Polanšku za vse njegovo literarno delo.

Umrli je avstrijski državni predsednik socialist Jonas. Bil je že dalje časa bolan.

TUDI MI SLOVENCIM...

(Nadaljevanje s 3. strani)

ga glasovanja, ljudskega predvolilnega prepiranja, drugačnih in prisiljenih političnih ravnotežij, predvsem pa ostrega spopada med ljudmi.

In tako so se danes znašli v nevarnem in sumljivem zavezništvo v propagandi za odpravo razporoke v Italiji Fanfanijevi demokristjani, Almirantejevi fašisti in Gedovi klerikalci.

Slovenci se ne moremo pridružiti nobeni od omenjenih skupin. Fanfanijev državni centralizem bi nam samo neizprosno otežkočal borbo za naše pravice. Almirante je že javno povedal, da bi nas rad fizično strl, kot pred tridesetimi leti. Reakcijska politika klerikalcev tudi danes teži po enonacionalni državi. Če v njej živijo take ali drugačne manjšine, ne smejo imeti nobenih posebnih pravic, to pa pomeni zahrbtno uničevanje manjšine. In končno imamo tudi s cerkveno politiko v naših krajih pred vojno in po njej dovolj močne izkušnje, da si ni težko misliti, kakšne so njene skrite želje. To so tudi vsi zavezniki v fronti proti razporoki. V njej bi ne smelo biti prostora za nobenega Slovenca, ki sta mu pri srcu razvoj in napredek naše narodne skupnosti.

Tudi zakon o razporoki je namenjen neki manjšini, manjšini ponesrečenih zako-

nov. Zgoraj omenjena fronta pa hoče tej manjšini odvzeti pravico do pravne in socialne ureditve. Kot Slovenci, ki tako krivico še posebno občutimo, moramo odločno in strnjeno zavrniti to nevarno politično izigravanje. Jutri bi morda podobno igro morali še bolj neposredno občutiti na svoji koži.

Zato pri prihodnjem glasovanju ne sme biti nikogar, ki bi šel na volišče prepričan, da se njega referendum ne tiče. Neposredno morda ne, posredno pa prav gotovo: v kolikor s svojim glasom lahko vpliva na pozitiven razvoj italijanske politike in v kolikor kot Slovenec brani že dosežene pravice in postavlja zahtevo po globalni zaščiti.

Bela glasovnica bi v tem primeru pomenila politično in socialno brezbriznost, odnos, ki obsoja slovensko manjšino na smrt. Saj je jasno, da nam ne bo nihče pomagal, če se sami ne bomo zavzemali za svoje pravice. Bela glasovnica potemtakem v našem primeru pomeni isto kot glas za fašiste in desničarje, ki hočejo naše izničevanje.

Zato za Slovenca, demokrata, antifašista, kristjana in svobodoljubnega človeka ni težke izbire, kaj bo glasoval v nedeljo, 17. maja.

IGOR TUTA

MAC COYEVO PLEME

JACK LONDON

3

»Tule je Mangareva,« je rekel kapitan, sklonjen nad mizo, in pokazal črno točko sredi velikega belega prostora na morjevidu. »A tu, med nami in Mangarevo, je še nek drug otok. Zakaj se ne bi obrnili k temu?«

Mac Coy ni pogledal na morjevid.

»To je otok Crescent,« je odvrnil. »Ni obljuden in se vzdiguje le dve ali tri pedi nad vodo. Ima sicer laguno, a ni nobenega vhoda vanjo. Ne, samo Mangareva je najbližja točka, ki pride v poštev za vaš namen.«

»Naj bo torej Mangareva,« je rekel kapitan Davenport in prekinil mrmranje in ugovore namestnika. »Zberite posadko na zadnjem krovu, gospod König!«

Mornarji so ubogali in se trudni vlekli po krovu ter se mučno trudili, da bi pohiteli. Kuhar je prišel iz kombuze, da bi slišal, za kaj gre, in zraven njega se je postavil kabinski boy.

Ko je kapetan Davenport razložil položaj in naznanil, da se bodo usmerili proti Mangarevi, je nastal hrup. Iz hripavega godrnjanja je bilo slišati nejasne jezne krike in zdaj pa zdaj kako razločno kletev, besedo ali stavek. Oster glas nekega »cockneya« je preglasil vse in za hip prevladal nad hrupom, kričeč:

»Za božjo voljo! Potem ko smo bili dva tedna v peklu... in zdaj hoče, da še naprej vlačimo po morju ta plavajoči pekel!«

Kapitan jih ni mogel pomiriti, toda milo vedenje Mac Coya jih je, kot se je zdelo, le spravilo k pameti in jih ublažilo; godrnjanje

in kletve so utihnile, dokler ni vsa posadka razen nekaj tesnobnih obrazov, ki so bili obrnjeni v kapitana, poželjivo gledala v zelene vrhove in strme obale Pitcairna.

Mac Coyev glas je bil blag kot pomladna sapa:

»Kapitan, zdelo se mi je, da sem slišal od nekaterih, da trpijo lakoto.

V soboto 27. aprila bomo imeli v SKK SREČANJE S SLIKARJEM Prof. AVGUSTOM ČERNIGOJEM

ob priliki njegove razstave v prostorih Slovenske prosvete.

Začetek ob 19.15. Vabljeni!

★

SKK prireja v nedeljo 28. aprila

GOSTOVANJE DRAMSKE SKUPINE Z GORIŠKEGA

Komedija PLES TATOV bo na sporedu ob 18. uri v Marijinem domu v Rojanu.

Sledilo bo družabno srečanje. Vabljeni.

»Zares,« je rekel kapitan. »V zadnjih dveh dneh smo imeli samo po en prepečenec in za žlico salmone. Na slabem smo. Veste, ko smo odkrili ogenj, smo takoj hermetično zaprli vse odprtine, da bi zadušili požar. Šele potem smo opazili, da je bilo v shrambi zelo malo hrane. A bilo je prepozno. Nismo si upali več odpreti, da bi se spustili v skladišče. Sestrada? Jaz sem enako sestrada kot oni.«

Spet je spregovoril ljudem in spet se je zaslišalo hripavo godrnjanje in kletve, iznad obrazov, spačenih in poživinjenih od besa. Drugi in tretji častnik sta se pridružila kapitanu in se postavila za njim. Njuna obraza sta bila zaprta in neizrazna: zdelo sta se bolj z dolgočasna kot kaj drugega od tega upora posadke. Kapitan Davenport se je vprašujoče ozrl na prvega častnika, ta pa je samo skomignil z rameni, kot da bi hotel reči, da se ne da nič napraviti.

»Vidite,« je rekel kapitan Mac Coy, »ne morete prisiliti mornarjev, da bi zapustili varno zemljo in se oddaljili na morje z ladjo, ki gori. Ona predstavlja zdaj že dva tedna zanje plavajočo krsto. Trudni so in izmučeni od lakote in imajo dosti te ladje. Usmerili se bomo proti Pitcairnu.«

(Dalje)

—o—

PRVA TROFEJA SKI - JADRO

Kulturni krožek Devin - Štivan in Slovenski pomorski klub »Čupa« organizirata Prvo Trofejo »SKI-JADRO« v mešanih dvojicah. Tekmovanje bo razdeljeno na smučarsko in na jadralno regato. Smučarsko tekmovanje v veleslalomu se bo vršilo dne 5. maja na Nevejskem sedlu pri koči Gilberti; jadralna regata pa 26. maja v seslajnskem portiču. SPK Čupa bo dal na razpolago klubske jadrnice.

Ob tej priliki smučarskega tekmovanja bo avtobusni izlet na Nevejsko sedlo. Odhod avtobusa iz Nabrežine ob 6.15, iz Sesljana ob 6.20 in iz Devina ob 6.30.

CENE: avtobus 3.000 lir — avtobus in vpisnina za tekmovanje: 3.500 lir — samo vpisnina za tekmovanje: 1.000 lir.

ka vsa pojasnila in za vpisnino se lahko obrnete na društvene sedeže ali na člane:

Aleš Breclj - Devin tel. 208.270 — Silvio Rebula - SESLJAN tel. 209.494 (trgovina) — Niko Kosmina - NABREŽINA tel. 200.252.

—o—

»Begunčevi spomini«

(nadaljevanje s 6. strani)

dobili zaupanje. Pri tem pa so seveda vohunili in izdajali fašističnemu režimu delovanje beguncev, jim kradli dokumente in pisma ter sabotirali njihovo delovanje. Tako je eden izmed vohunov med drugim onemogočil razstavo italijanskega ilegalnega protifašističnega tiska v prednacistični Nemčiji. A še hujše je bilo, da so metali krivdo za vohunjenje na druge in s svojim dozdevnim prijateljstvom z nekaterimi vodilnimi protifašističnimi begunci vzbujali sume tudi v te in tako delno paralizirali gibanje ter povzročali prave tragedije med begunci.

Gaetano Salvemini prikazuje v svojem mirnem, dokumentarnem slogu zgodovinarja najbolj gnusno, a morda najmanj znano plat fašističnega režima, ki pa ima seveda tudi danes svoje posnemovavce v raznih totalitarnih režimih.

Obenem pa je knjiga izreden prispevek k italijanski politični zgodovini modernega časa. V njej je zlasti poudarjena važna vloga političnih beguncev izpod totalitarnih režimov. Gaetano Salvemini opozarja, da so oni tisti, ki nadaljujejo odkrit odpor in svobodno politično diskusijo, kadar nasilniški režim zamaši usta in ustrahuje ljudi v domovini.

»Bolha v ušesu«

(Nadaljevanje s 6. strani)

ko opustila brce, ker so le malo preveč vulgarne. Po drugi strani je pa res, da so hoteli morda prav s tem pokazati na eni strani fineso, na drugi pa preprostost vse te gospode. Na vsak način je Polde Bibič zelo dobro izpeljal te vratolomne zahteve.

Prav tako so tudi ostali igralci svoje vloge odlično odigrali, kar velja zlasti za Camila, Chandebisovega nečaka, ki s svojo govorno napako ves čas dosledno igra, tako, da nazadnje že dvorano nauči govoriti. Zelo posrečena tipa sta Romain Tournel Frančka Drogenika in dr. Finache Danila Bezlaja, ki ima vsak svojo vlogo v komediji. Zelo posrečen je Carlos Janeza Škofa s svojo ljubosumnostjo. Potem še Austin Franja Kumerja, Etienne Milana Kalana, Rugby Radka Poliča in Baptistin Slavka Strnada.

Tudi dame so zelo dobro rešile svoje vloge. Posebno Raymonde Chanebjse Alenke Svetelove s svojo ljubosumnostjo in perfektno igrivostjo, potem Lucienne Anke Cigojeve, Olympe Nike Juvanove in Antoinette Maje Šugmanove. Nekaj zelo ljubkih prizorov je odigrala tudi sobarica Eugenie Majde Grbčeve.

Tako se zdi, da bo komedija pomenila za gledališki repertoar sprostitev in da jo bodo ljudje radi gledali. Škoda je le, da je prišla v Trst prav na Veliki teden, ko je del ljudi miselno in dejansko drugje.

Roboti bodo garali namesto ljudi

Ameriški znanstvenik dr. Charles Rosen, strokovnjak za kibernetiko na raziskovalnem inštitutu Stanford, že deset let preučuje, kako bi lahko roboti nadomestili človeka pri raznih delih. Po njegovem je to mogoče in se bo tudi zgodilo. Tistim, ki se bojijo, da bodo roboti odjedli delo delavcem, pa zatrjuje dr. Rosen, da se to ne bo zgodilo, ampak bo dalo delavcem samo možnost, da bodo dobili boljša mesta. Lahko bodo delali robote in druge take stroje, stroji pa bodo opravljali umazana in težka dela namesto

njih. Predvsem bodo roboti lahko izbirali material, dovajali pogonsko silo strojem in delali ob tekočem traku. Ravno tako delo pa je najbolj težavno in dolgočasno za delavce, zato bodo ti zadovoljni, če jih nadomestijo roboti.

Dr. Rosen pripisuje današnje upadanje kvalitete industrijskih izdelkov prav dolgočasnemu in duha ubijajočemu delu pri tekočih trakovih. Zato se bo po njegovem mišljenju kvaliteta izdelkov dvignila, ko bodo tam delali roboti.